Lietas arhīva Nr. C-5470-21/2
ECLI:LV:RIRT:2021:1216.C33547021.4.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
2021.gada 16.decembrī

Rīgas rajona tiesas
tiesnese S.Bernharde
rakstveida procesā izskatīja civillietu Valsts ieņēmuma dienesta prasībā pret biedrību "/nosaukums A/" ar trešo personu /pers. A/ par biedrības "/nosaukums A/" darbības izbeigšanu.

Aprakstošā daļa

2021.gada 18.oktobrī Valsts ieņēmumu dienests (turpmāk tekstā – prasītājs) ir cēlis tiesā prasību pret biedrību "/nosaukums A/", (turpmāk tekstā – atbildētājs, prasītājs un atbildētājs kopā – puses) ar trešo personu /pers. A/ (turpmāk tekstā – trešā persona) par biedrības "/nosaukums A/" darbības izbeigšanu. Prasības pieteikumā norādīts, ka prasītājs atbildētājam nosūtīja brīdinājuma vēstuli, kurā informēja, ka, izvērtējot atbildētāja iesniegto 2019.gada pārskatu kopsakarā ar prasītāja rīcībā esošo informāciju, konstatēts, ka biedrība nav deklarējusi Valsts ieņēmumu dienestā norēķinu kontus kredītiestādēs, nav reģistrētas darījumu apliecinošās kvītis, biedrībai nav reģistrēti darba ņēmēji vai iesniegti "Paziņojumi par fiziskai personai izmaksātajām summām", biedrības statūtos noteiktie mērķi. Prasītājs, piemērojot labas pārvaldības principu, 2020.gada 25.maijā uz atbildētāja juridisko adresi nosūtīja vēstuli, kurā aicināja biedrību līdz 2020.gada 11.jūnijam sniegt informāciju par to, kādu darbību atbildētāja veica 2019.gadā un kādu plāno veikt, kā biedrība veic norēķinus, kāds ir biedru skaits. Biedrībai tika arī lūgts sniegt informāciju par 2019.gada "Ieņēmumu un izdevumu pārskata" posteni "Citi izdevumi" (1200 *euro*). Atbildētājs neatsaucās uz prasītāja aicinājumu un neiesniedza pieprasīto informāciju. Prasītājs atkārtoti aicināja atbildētāju līdz 2020.gada 20.oktobrim sniegt informāciju un brīdināja, ja līdz norādītajam datumam netiks iesniegta pieprasītā informācija, prasītājs sniegs prasību tiesā par biedrības darbības izbeigšanu. Līdz 2020.gada 15.oktobrim biedrība neatsaucās uz prasītāja brīdinājumu un neiesniedza pieprasīto informāciju. Prasītājs saņēma pasta atpakaļsūtītu Valsts ieņēmumu dienesta vēstuli ar pasta atzīmi "beidzies glabāšanas termiņš". Prasītājs, izvērtējot savā rīcībā esošo un pieejamo informāciju, konstatē, ka nav zināms, kas ir biedrības biedri un ar ko biedrība nodarbojas, kā tiek organizēta grāmatvedība biedrībā, kāda ir naudas plūsma. Tā kā biedrība ignorē nodokļu administrācijas prasības, kā arī nav sniegusi prasītājam nekādu informāciju, kas apliecinātu biedrības aktīvu darbību, tas kopumā liek domāt un norāda uz to, ka faktiski biedrība nepastāv vai arī tās dibināšanas mērķis nav bijis statūtos noteiktā mērķa sasniegšana, kam nav peļņas gūšanas nolūka. Fakts, ka biedrība neievēro normatīvajos aktos noteiktos pienākumus un atstāj bez ievērības prasītāja brīdinājumā norādīto prasību, pierāda, ka biedrība ir pārkāpusi likuma "Par Valsts ieņēmumu dienesta" 6.panta prasības un turpina tās neievērot arī šobrīd. Ņemot vērā to, ka ne 2020.gada 23.septembra brīdinājumā, ne 2020.gada 15.oktobra vēstulē norādītajā termiņā, ne arī līdz pieteikuma sagatavošanas dienai atbildētājs pārkāpumu nav novērsusi, tiesai ir pamats vērtēt jautājumu par biedrības darbības izbeigšanu, pamatojoties uz Biedrību un nodibinājumu likuma 53.panta 5.punktu un 57.panta pirmās daļas 1.punktu. Tā kā biedrība pārkāpj minētajos normatīvajos aktos noteiktās prasības un pienākumus un nav veikusi nekādus pasākumus minēto pārkāpumu novēršanai, ir secināms, ka labums, ko sabiedrība gūs no biedrības darbības izbeigšanas, proti, nepieļaušanas, ka juridiski eksistējoša, bet faktiski nepastāvoša biedrība, kas nedarbojas noteikta sabiedrībai svarīga mērķa sasniegšanai, turpina pastāvēt un maldina sabiedrību par tās aktīvu darbību, ir lielāks nekā biedrības tiesību un tiesisko interešu ierobežojums. Tādā veidā tiek samazināts arī nodokļu administrācijas slogs uzraudzīt un veikt pārbaudes biedrībā, kas faktiski nepastāv.

Pieteikumā norādīts, ka atbilstoši Biedrību un nodibinājumu likuma 59.panta pirmajai daļai likvidāciju veic valdes locekļi, ja statūtos, biedru sapulces lēmumā vai tiesas nolēmumā nav noteikts citādi. Saskaņā ar Biedrību un nodibinājumu likuma 59.panta trešo daļu, ja biedrības darbība tiek izbeigta, pamatojoties uz tiesas nolēmumu, likvidatoru ieceļ un viņa atlīdzības apmēru un izmaksas kārtību nosaka tiesa. Biedrību un nodibinājumu likuma 43.pants paredz, ka valde pārzina un vada biedrības lietas. Tā pārvalda biedrības mantu un rīkojas ar tās līdzekļiem atbilstoši likumiem, statūtiem, biedru sapulces un citu institūciju lēmumiem. Valde organizē biedrības grāmatvedības uzskaiti saskaņā ar normatīvajiem aktiem un veic citus pienākumus saskaņā ar statūtos noteikto kompetenci. Ņemot vērā minētās tiesību normas un to, ka pieteikuma sagatavošanas dienā biedrībai nav izpildinstitūcijas jeb amatpersonas, kura šobrīd būtu tiesīga pārstāvēt minēto biedrību, taču laika periodā no 2017.gada 10.augusta līdz 2020.gada 14.oktobrim vienīgā amatpersona bija /pers. A/, turklāt tieši biedrības valdes locekļa rīcībā ir vispilnīgākās ziņas par biedrības lietām un grāmatvedības dokumentiem, prasītājs par biedrības likvidatoru atbilstoši Biedrību un nodibinājumu likuma 59.panta pirmajai un trešajai daļai lūdz iecelt biedrības bijušo amatpersonu /pers. A/ bez atlīdzības noteikšanas, jo tam nav objektīva pamata. Saskaņā ar Biedrību un nodibinājumu likuma 61.panta trešo daļu tiesas iecelto likvidatoru var atcelt tikai ar tiesas nolēmumu, pamatojoties uz biedra vai citas ieinteresētas personas pieteikumu, ja tam ir svarīgi iemesli, un vienlaikus iecelt citu likvidatoru. No minētās tiesību normas skaidri izriet, ka biedrības likvidatora iecelšana, tostarp jautājuma ierosināšana par likvidācijas procesa uzsākšanu, ir ekskluzīvs tiesas kompetences jautājums. Tādējādi, ja tiesa uzskatīs, ka tai nav pamata par biedrības likvidatoru iecelt /pers. A/, prasītājs papildus šā pieteikuma lūgumu sadaļā izteiktajiem lūgumiem līdz iecelt citu likvidatoru vai arī lemt par biedrības izslēgšanu no Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra vestā Biedrību un nodibinājumu reģistra bez likvidācijas un piemērot Komerclikuma 317. panta otro daļu pēc analoģijas.

Prasītājs lūdz tiesu izbeigt biedrības "/nosaukums A/" (reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, juridiskā adrese – /adrese/) darbību; iecelt par biedrības "/nosaukums A/" likvidatoru biedrības izpildinstitūcijas locekli /pers. A/; izbeigt biedrības "/nosaukums A/" darbību bez likvidācijas, ja tiesa neieceļ tās likvidatoru; atbrīvot prasītāju no tiesāšanās izdevumu samaksas un tos uzlikt atbildētājam.

Prasība pamatota ar Biedrību un nodibinājumu likuma 53.panta 5.punktu, 57.panta pirmās daļas 1.punktu, 57.panta otrās daļas 1.punktu un 59.panta trešo daļu.

2021.gada 2.novembrī tiesā saņemti trešās personas /pers. A/ rakstveida paskaidrojumi, kuros trešā persona norāda, ka prasība tiek atzīta daļēji, līdz tiesu noraidīt pieteikuma 2.punktu, t.i. /pers. A/ iecelšanu par biedrības likvidatoru, jo trešā persona nav minētās biedrības ne biedrs, ne amatpersona un viņam nav nekādas saistības ar minēto biedrību, bet apstiprināt pieteikuma 3.punktu, t.i., izbeigt biedrības darbību bez likvidācijas, ja tiesa neieceļ tās likvidatoru.

Atbildētājai nosūtīts paziņojums par rakstveida paskaidrojumu sniegšanu. Līdz prasības izskatīšanas dienai no atbildētājas paskaidrojumi nav saņemti.

Pamatojoties uz Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 10.pantu, tiesa nolēma izskatīt civillietu rakstveida procesā 2021.gada 7.decembrī, par ko 2021.gada 22.novembrī nosūtīts paziņojums lietas dalībniekiem.

Motīvu daļa

Pārbaudot lietas materiālus, tiesa secina, ka prasība ir apmierināma sekojošu iemeslu dēļ.

Saskaņā ar Biedrību un nodibinājumu likuma 3.pantu biedrība un nodibinājums iegūst juridiskās personas statusu ar brīdi, kad tie ierakstīti biedrību un nodibinājumu reģistrā.

Lietā nav strīda, ka Biedrību un nodibinājumu reģistrā 2017. gada 10.augustā reģistrēta biedrība "/nosaukums A/", vienotais reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, ar juridisko adresi/adrese/ No 2020.gada 14.oktobra biedrībai nav aktuālu amatpersonu.

Atbilstoši Biedrību un nodibinājumu likuma 53.panta 5.punktam kā viens no biedrības darbība izbeigšanās veidiem ir biedrības darbības izbeigšanās ar tiesas nolēmumu. Biedrību un nodibinājumu likuma 57.panta pirmās daļas 1.punkts nosaka, ka biedrības darbību, pamatojoties uz tiesas nolēmumu, var izbeigt, tostarp, ja biedrības darbība ir pretrunā ar Satversmi, likumiem vai citiem normatīvajiem aktiem. Savukārt saskaņā ar minētā likuma 57.panta otrās daļas 1.punkta noteikumiem, pieteikumu tiesā var iesniegt prokurors vai Valsts ieņēmumu dienests, ja biedrība pēc Valsts ieņēmumu dienesta vai prokurora rakstveida brīdinājuma vai prokurora iesnieguma saņemšanas attiecīgajā brīdinājumā vai prokurora iesniegumā noteiktajā termiņā nav novērsusi pārkāpumus. Termiņš pārkāpumu novēršanai nosakāms ne īsāks par 15 dienām un ne garāks par trim mēnešiem (…).

Prasības pieteikumā norādīts, un ar lietas materiālu kopumu apstiprinājies, ka biedrība neievēro normatīvajos aktos noteiktos pienākumus, neiesniedz Valsts ieņēmumu dienestam pieprasīto informāciju un dokumentus, un ilgstoši atstāj bez ievērības Valsts ieņēmuma dienesta prasības iesniegt pieprasīto informāciju.

Tiesa uzskata par pamatotu prasītāja norādīto, ka atbildētāja ir pārkāpusi likuma "Par Valsts ieņēmumu dienesta" 6. panta prasības.

No lietas materiāliem redzams, ka 2020.gada 26.maijā prasītājs atbildētājai uz juridisko adresi nosūtīja pieprasījumu par informācijas sniegšanu, 2020.gada 23.septembrī prasītājs atbildētājai uz juridisko adresi nosūtīja Brīdinājumu pārkāpuma novēršanai, kurā izteikts brīdinājums, ka līdz 2020.gada 15.oktobrim biedrībai jānovērš brīdinājumā norādītie pārkāpumi un jāiesniedz Valsts ieņēmumu dienestā pieprasītā informācija. Ja līdz minētajam datumam konstatētais pārkāpums netiks novērsts, Valsts ieņēmumu dienests iesniegs prasību tiesā par biedrības darbības izbeigšanu. Līdz ar to biedrība ir brīdināta par sekām, kādas var iestāties, ja biedrība līdz noteiktajam termiņam nenovērsīs brīdinājumā norādīto pārkāpumu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka, neskatoties uz minēto, biedrība nav novērsusi Valsts ieņēmuma dienesta 2021.gada 23.septembra brīdinājumā norādītos pārkāpumus, ko tiesai nav pamats apšaubīt, jo saskaņā ar Civilprocesa likuma 96. panta piekto daļu pusei nav jāpierāda fakti, kurus šajā likumā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējusi otra puse. Turklāt minētais fakts ir negatīvs fakts un atbilstoši vispāratzītam tiesību principam – *negative non probantus* - negatīvs fakts nav jāpierāda.

Lietā nav iegūti pierādījumi, ka biedrība būtu novērsusi brīdinājuma norādītos pārkāpumus brīdinājumā noteiktajā termiņā vai pēc tā, tādejādi tiesa secina, ka biedrības darbība ir pretrunā ar Biedrību un nodibinājumu likuma 5.panta pirmās daļas noteikumiem.

Ņemot vērā, ka ar lietas materiāliem apstiprinājās, ka Valsts ieņēmumu dienests nosūtīja biedrībai rakstveida brīdinājumu pārkāpuma novēršanai un attiecīgajā brīdinājumā noteiktajā termiņā biedrība nenovērsa pārkāpumus, konstatējams pamats biedrības darbības izbeigšanai saskaņā ar Biedrību un nodibinājumu likuma 57.panta pirmās daļas 1.punktu.

Saskaņā ar Biedrību un nodibinājumu likuma 59.panta pirmo daļu likvidāciju veic valdes locekļi, ja statūtos, biedru sapulces lēmumā vai tiesas nolēmumā nav noteikts citādi. Saskaņā ar minētā panta trešo daļu, ja biedrības darbība tiek izbeigta, pamatojoties uz tiesas nolēmumu, likvidatoru ieceļ un viņa atlīdzības apmēru un izmaksas kārtību nosaka tiesa. Tādējādi, izbeidzot biedrības darbību tiesas ceļā, ir uzsākama biedrības likvidācija. Saskaņā ar minētā panta trešo daļu, ja biedrības darbība tiek izbeigta, pamatojoties uz tiesas nolēmumu, likvidatoru ieceļ un viņa atlīdzības apmēru un izmaksas kārtību nosaka tiesa, savukārt minētā likuma 61.panta trešā daļa nosaka, ka tiesas iecelto likvidatoru var atcelt tikai ar tiesas nolēmumu, pamatojoties uz biedra vai citas ieinteresētas personas pieteikumu, ja tam ir svarīgi iemesli, vienlaikus ieceļot citu likvidatoru.

Biedrību un nodibinājumu likuma 43.pants paredz, ka valde pārzina un vada biedrības lietas. Tā pārvalda biedrības mantu un rīkojas ar tās līdzekļiem atbilstoši likumiem, statūtiem, biedru sapulces un citu institūciju lēmumiem. Valde organizē biedrības grāmatvedības uzskaiti saskaņā ar normatīvajiem aktiem un veic citus pienākumus saskaņā ar statūtos noteikto kompetenci.

Atbilstoši likuma "Par grāmatvedību" 10.pantam uzņēmuma attaisnojuma dokumentus, grāmatvedības reģistrus, inventarizācijas sarakstus, gada pārskatus un grāmatvedības organizācijas dokumentus sistemātiski sakārto un saglabā uzņēmuma arhīvā. Minētā panta trešā daļa nosaka, ja uzņēmums tiek reorganizēts vai tā darbība tiek izbeigta, turpmāko uzņēmuma arhīva glabāšanas kārtību nosaka likvidācijas komisija (likvidators) vai uzņēmuma vadītājs, saskaņojot to ar Latvijas Nacionālo arhīvu, savukārt minētā panta ceturtā daļa nosaka, ka par uzņēmuma arhīva saglabāšanu ir atbildīgs uzņēmuma vadītājs.

Biedrību un nodibinājumu likuma 69.pants nosaka, ka likvidators veic nepieciešamās darbības biedrības dokumentu sakārtošanai un nodošanai glabāšanā Latvijas Nacionālajam arhīvam saskaņā ar Arhīvu likumu un īslaicīgi glabājamo dokumentu saglabāšanai un pieejamības nodrošināšanai atbilstoši glabāšanas termiņam, saskaņojot ar Latvijas Nacionālo arhīvu to glabāšanas vietu. Izdevumi, kas saistīti ar dokumentu sakārtošanu un nodošanu arhīviem, tiek segti no likvidējamās biedrības mantas.

Atbilstoši biedrības "/nosaukums A/" 2017.gada 1.augusta statūtos esošajai informācijai, tās dibinātāji ir /pers. A/, /pers. B/ un /pers. C/. Lietā nav strīda, ka biedrībai kopš 2020.gada 14.oktobra nav izpildinstitūcijas jeb amatpersonas, kura šobrīd būtu tiesīga pārstāvēt biedrību. Kā arī lietā nav strīda, ka kopš 2017.gada 10.augusta līdz 2020.gada 14.oktobrim biedrību vienpersonīgi pārstāvēja /pers. A/. Tiesas rīcībā nav informācijas par to, vai biedrības grāmatvedību kārto kāda cita persona.

Ievērojot Biedrību un nodibinājumu likumā, likumā "Par grāmatvedību" un Ministru kabineta noteikumos Nr.808 noteiktos vispārīgos grāmatvedības kārtošanas noteikumus, biedrības dokumentu saglabāšanas pienākumu, tikai pie biedrības izpildinstitūcijas var atrasties visi biedrības dokumenti. Ievērojot faktu, ka biedrība ir norādījusi tikai vienu personu, kura var to pārstāvēt vienpersonīgi, tiesa secina, ka biedrības grāmatvedības dokumenti var atrasties tikai pie šīs personas, kurai arī bija pienākums tos uzglabāt. Apstāklis, ka pilnvarotā persona ir izslēgta no izpildinstitūcijas sastāva, kura turklāt atbilstoši tiesas rīcībā esošajai informācijai ir vienīgā amatpersona, neizslēdz pienākumu saglabāt grāmatvedības dokumentus. Savukārt, ievērojot faktu, ka arī biedrības izpildinstitūcijai savi pienākumi jāpilda kā krietnam un rūpīgam saimniekam, viņam kā vienīgajai biedrības amatpersonai, konstatējot, ka biedrība faktiski paliks bez izpildinstitūcijas, ir pienākums parūpēties ne tikai par biedrības dokumentu sakārtošanu un nodošanai glabāšanā Latvijas Nacionālajam arhīvam saskaņā ar Arhīvu likumu (Biedrību un nodibinājumu likuma 69.pants), bet arī biedrības likvidāciju atbilstoši Biedrību un nodibinājumu likumā noteiktajā kārtībā.

Tādējādi, izbeidzot biedrības darbību tiesas ceļā, ir uzsākama atbildētājas likvidācija, par tās likvidatoru ieceļot /pers. A/, deklarētā dzīvesvietas adrese /dzīvesvieta/.

Biedrību un nodibinājumu likuma 69.pantā noteikts, ka izdevumi, kas saistīti ar dokumentu sakārtošanu un nodošanu arhīviem, tiek segti no likvidējamās biedrības mantas. Minētie noteikumi ir ievērojami arī biedrības likvidācijas procesā, izdevumus, kas saistīti ar dokumentu sakārtošanu un nodošanu arhīviem sedzot no biedrības mantas. Ievērojot to, ka tiesas rīcībā nav ziņu par biedrības mantas stāvokli, likvidācijas procesā veicamo darbību apjomu, tiesai nav iespējams lemt par likvidatora atlīdzības apmēru un tās izmaksas kārtību.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu, tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos. Līdz ar to no atbildētājas par labu valstij piedzenama valsts nodeva 70 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 8,57 *euro*.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 204.[1] pantā noteiktajam atbildētājam nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 42., 97., 189,-193., 204.[1] pantu, tiesa

nosprieda:

prasību apmierināt.

Izbeigt biedrības "/nosaukums A/", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, darbību.

Iecelt /pers. A/, personas kods /personas kods/, par biedrības "/nosaukums A/", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, likvidatoru.

Piedzīt no biedrības "/nosaukums A/", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, valsts labā valsts nodevu 70 *euro* (septiņdesmit *euro* 00 *euro* centi) apmērā.

Valsts nodeva jāmaksā Valsts kase, reģistrācijas Nr.90000050138, konta Nr.LV55TREL1060190911200, maksājuma mērķis valsts nodeva civillietā Nr.C33547021.

Piedzīt no biedrības "/nosaukums A/", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 8,57 *euro* (astoņi *euro* un 57 *euro* centi). Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi jāmaksā Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr.90001672316, konta Nr.LV51TREL2190458019000, maksājuma mērķis ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi civillietā Nr.C33547021.

Izskaidrot, ka tiesas izdevumu samaksu valsts labā apstiprinošs dokuments nekavējoties jāiesniedz tiesā Aiviekstes ielā 6, Rīgā, LV-1019, pretējā gadījumā pēc sprieduma labprātīgas izpildes termiņa notecējuma spriedums tiks nodots piespiedu izpildei zvērinātam tiesu izpildītājam.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas apelācijas kārtībā Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā, apelācijas sūdzību iesniedzot Rīgas rajona tiesā.

Sprieduma sastādīts un pieejams – 2021.gada 16.decembrī.

Tiesnese S.Bernharde